

**Πολιτική Γης για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών από το
Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013 «Αλέξανδρος Μπαλατατζής»
(<http://www.agrotikianaptixi.gr/>)¹**

Το Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης (ΠΑΑ) της Ελλάδας «Αλέξανδρος Μπαλατατζής» 2007-2013 αποτελεί την εθνική στρατηγική για την αγροτική ανάπτυξη της Ελλάδας, σύμφωνα με το Εθνικό Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης (ΕΣΣΑΑ) 2007-2013 το οποίο καθορίζει τις προτεραιότητες της Ελλάδας για την περίοδο 2007-2013, πάντα σύμφωνα με τις στρατηγικές και κατευθύνσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

"Η πολιτική αγροτικής ανάπτυξης 2007-2013 για την Ελλάδα εστιάζεται σε τρεις βασικούς άξονες:

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας
  - Βελτίωση του περιβάλλοντος και της υπαίθρου
  - Βελτίωση της ποιότητας ζωής στις αγροτικές περιοχές και διαφοροποίηση της αγροτικής οικονομίας
- συνεπικουρούμενος από ένα τέταρτο οριζόντιο άξονα LEADER, που βασίζεται στην εμπειρία που αποκτήθηκε από τις Κοινοτικές Πρωτοβουλίες Leader των προηγούμενων προγραμματικών περιόδων" (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2009)

Ορισμένοι από τους άξονες του ΠΑΑ 2007-2013 περιλαμβάνουν μέτρα τα οποία άμεσα ή έμμεσα μπορούν να θεωρηθούν ως πολιτική γης για τις ορεινές περιοχές.

Μέτρο 1.1.2: "Εγκατάσταση νέων γεωργών"

"Στόχος του μέτρου είναι η πληθυσμιακή αναζωογόνηση της υπαίθρου με την εγκατάσταση νέων γεωργών μέσω της παροχής κινήτρων προκειμένου να διευκολυνθεί η αρχική τους εγκατάσταση και η διαρθρωτική προσαρμογή των εκμεταλλεύσεων τους με την υποβολή επιχειρηματικού σχεδίου" (<http://www.agrotikianaptixi.gr>)

Το Μέτρο θα έχει εφαρμογή στο σύνολο των Περιφερειών της χώρας, με δυνατότητα διαφοροποίησης των κινήτρων με βάση τα φυσικά μειονεκτήματα του τόπου μόνιμης κατοικίας, καθώς και την παραγωγική κατεύθυνση και το συνολικό εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του επιχειρηματικού σχεδίου.

Το ύψος της ενίσχυσης διαφοροποιείται ανάλογα με:

- α) τον τόπο μόνιμης κατοικίας (κατηγορία περιοχής: ορεινή- μειονεκτική- λοιπές)
  - β) την παραγωγική κατεύθυνση της εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του Επιχειρηματικού Σχεδίου (κτηνοτροφική, φυτική)
  - γ) το συνολικό εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης κατά την ολοκλήρωση του Επιχειρηματικού Σχεδίου.
- Συγκεκριμένα σύμφωνα με την 1^η Πρόσκληση Υποβολής Προτάσεων η οποία δημοσιοποιήθηκε τον Ιανουάριο του 2009 το ύψος των χρηματοδοτήσεων ορίστηκε ως εξής:

A/A	ΚΡΙΤΗΡΙΟ	ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΣ	ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ
1	Περιοχή μόνιμης κατοικίας	Ορεινή	15.000
		Μειονεκτική	10.000
		Λοιπές Περιοχές	5.000
2	Προσανατολισμός παραγωγής της εκμετάλλευσης στη μελλοντική κατάσταση	Κτηνοτροφική	15.000
		Φυτική	15.000
		Μικτή -Μελισσοκομία	10.000
3	Επίπεδο εισοδήματος της εκμετάλλευσης στη μελλοντική κατάσταση	> από το 120% του Εισοδήματος Αναφοράς	10.000
		80% - 120% του Εισοδήματος Αναφοράς	5.000
ΥΨΟΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ ΠΟΥ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΧΟΡΗΓΗΘΕΙ - ΣΥΝΟΛΟ		Μέγιστο	40.000
		Ελάχιστο	20.000

Τα κίνητρα δηλαδή είναι αυξημένα στην περίπτωση των ορεινών περιοχών.

¹ Από επεξεργασία της Ε. Μιχαλίδου, Γεωπόνου, ΜΔΕ «Περιβάλλον και Ανάπτυξη» του Ε.Μ.Π., Υπ. Δρ. Ε.Μ.Π.

Μέτρο 1.2.5: "Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας"

Το μέτρο αυτό αφορά σε δημόσια έργα υποδομών και περιλαμβάνει δράσεις στο τομέα της γεωργίας και της δασοκομίας (<http://www.agrotikianaptixi.gr/>).

Ειδικά όσον αφορά στην πολιτική γης (αμέσως ή εμμέσως) για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών, περιλαμβάνονται τα εξής έργα:

Εγγειοβελτιωτικά έργα και δράσεις:

Στόχος είναι η δημιουργία έργων για την ταμίευση και εκμετάλλευση επιφανειακών απορροών, ο τεχνητός εμπλουτισμός υπόγειων υδροφορέων, ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση συνθηκών άρδευσης, στράγγισης, προσπέλασης καθώς και υποδομών που αφορούν στην παρακολούθηση και καταγραφή της κατάστασης των υδροφορέων

Έργα αναδασμών:

Σύμφωνα με το ΠΑΑ 2007-2013 "σημαντικό χαρακτηριστικό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην Ελλάδα είναι ότι οι περισσότερες από αυτές αποτελούνται από μικρά αγροτεμάχια (μέσο μέγεθος αγροτεμαχίου 0,7 Ha), τα οποία βρίσκονται σε μεγάλη απόσταση μεταξύ τους. Η υλοποίηση της δράσης των εκούσιων αναδασμών κρίνεται απαραίτητη, προκειμένου να επιτευχθεί η αύξηση της βιωσιμότητας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στις περιοχές που θα εφαρμόζονται αναδασμοί μέσω της μείωσης των εισροών και την αύξηση της παραγωγικότητας."

Στις δράσεις του έργου αυτού περιλαμβάνονται εκούσιοι αναδασμοί (μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων, μελέτη αναδασμού, μελέτη – κατασκευή παράλληλων έργων αναδασμού) και παράλληλα έργα σε περιοχές περατωθέντων αναδασμών (μελέτη περιβαλλοντικών επιπτώσεων των παράλληλων έργων, μελέτη των παράλληλων έργων με την κατασκευή των συνοδών αποστραγγιστικών έργων και του απαραίτητου αγροτικού δικτύου).

Βελτίωση βοσκοτόπων:

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2009), το μέτρο εστιάζει "στη βελτίωση βοσκοτόπων κυρίως σε ορεινές μειονεκτικές περιοχές προς όφελος της κοπαδιάρικης (εκτατικής) αιγοπροβατοτροφίας και της κρεοπαραγωγικής, ελεύθερης βοσκής βοοτροφίας.", ενώ "βασική επιδίωξη είναι η ορθολογική διαχείριση των βοσκοτόπων με σκοπό τη διατήρηση-ανάκτηση της αειφορίας τους ώστε να προαχθεί η οικονομική βιωσιμότητα και ανταγωνιστικότητα των δύο προαναφερομένων κλάδων που αποτελεί στρατηγική επιλογή της χώρας."

Στο πλαίσιο του έργου θα εκτελεστούν έργα υποδομής σε κοινόχρηστους βοσκοτόπους για τη βελτίωση της λειτουργικότητάς τους.

Διάνοιξη και Βελτίωση δασικού οδικού δικτύου εντός των υπό εκμετάλλευση δασών:

Προβλέπεται συντήρηση του υπάρχοντος και διάνοιξη νέου δασικού δικτύου για την προστασία, συντήρηση και διευκόλυνση της εκμετάλλευσης των δασών και δασικών εκτάσεων.

Μέτρο 2.1.1: "Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών"

Το μέτρο, "μέσω της αντιστάθμισης των απωλειών εισοδήματος και πρόσθετου κόστους, απόρροια των φυσικών μειονεκτημάτων, αποσκοπεί να ενθαρρύνει την συνέχιση της γεωργικής δραστηριότητας στις ορεινές περιοχές με στόχους:

- την προστασία του περιβάλλοντος μέσω:
- της διατήρησης του αγροτικού τοπίου και των χαρακτηριστικών του
- της διατήρησης και παραγωγής αειφορικών συστημάτων
- τη διατήρηση, σε συνδυασμό και με άλλα μέτρα, ενός ελάχιστου ορίου πληθυσμού στις περιοχές αυτές." (<http://www.agrotikianaptixi.gr>)

Δικαιούχοι είναι όσοι κατέχουν γεωργικές εκμεταλλεύσεις (φυτικής και ζωικής παραγωγής) έκτασης τουλάχιστον 2 Ha σε δημοτικά ή κοινοτικά διαμερίσματα ή οικισμοί που περιλαμβάνονται στον πίνακα των ορεινών περιοχών της οδηγίας 85/148/ΕΟΚ και σε μειονεκτικές ή με ειδικά προβλήματα περιοχές

Ανάμεσα στις υποχρεώσεις των δικαιούχων είναι να παραμείνουν μόνιμοι κάτοικοι της ορεινής περιοχής για την οποία ενισχύθηκαν για 5 χρόνια και να παραμείνουν γεωργοί αξιοποιώντας τουλάχιστον 2 Ha σε ορεινές περιοχές.

Για τον υπολογισμό του ύψους της ενίσχυσης λαμβάνονται υπόψη μεταξύ άλλων η έκταση της γεωργικής εκμετάλλευσης, το είδος της καλλιέργειας και αν πρόκειται για νέους γεωργούς, όπως αναλυτικά παρουσιάζεται και στον Πίνακα που ακολουθεί:

Ποσά σε € / Ha

Τρόπος Αξιοποίησης της Έκτασης	Νέοι Γεωργοί μικρότεροι των 40 ετών		Λοιποί Δικαιούχοι	
	Με πράσινο πιστοποιητικό	Νέοι γεωργοί ή /και διάδοχοι πρόωρης Συνταξιοδότησης	Μικρά νησιά Αιγαίου του Καν. 1405/06	Λοιπών περιοχών
	2007 - 2009	2007-2009	2007-2009	2000-2009
Ζωοτροφές Αρωματικά και φαρμακευτικά φυτά Ψυχανθή, σιτηρά Είδη εκτός διατροφής	140	125	110	100
Λοιπές καλλιέργειες	80	80	80	80
Βοσκότοποι	160	150	140	110

Μέτρο 2.1.4: "Γεωργό-περιβαλλοντικές ενισχύσεις"

Σύμφωνα με το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων (2009) "*στόχος των γεωργοπεριβαλλοντικών μέτρων είναι η στήριξη μεθόδων γεωργικής παραγωγής που αποσκοπούν στην προστασία και βελτίωση του περιβάλλοντος και των φυσικών του πόρων (έδαφος, νερό, αέρα), στη διατήρηση της βιοποικιλότητας ιδίως των γενετικών πόρων και στη διατήρηση του γεωργικού τοπίου και των χαρακτηριστικών του.*"

Στο πλαίσιο του μέτρου αυτού προβλέπεται πληθώρα δράσεων, από τις οποίες παρατίθενται όσες έχουν άμεση ή έμμεση σχέση με πολιτική γης για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών.

Πρόωθηση πρακτικών φιλικών προς το περιβάλλον: Περιλαμβάνει ενισχύσεις για βιολογική γεωργία, βιολογική κτηνοτροφία και εκτατικοποίηση της γεωργίας.

Γεωργοπεριβαλλοντικές δράσεις για την προστασία των υδατικών πόρων: Μεταξύ άλλων περιλαμβάνει δράσεις για τον προστασία των υδροτοπικών συστημάτων όπως αγραναπαύσεις και αμειψισπορές.

Ειδικές δράσεις για τη διατήρηση της βιοποικιλότητας: Ανάμεσα σε άλλα χρηματοδοτείται η διατήρηση εκτατικών καλλιεργειών που κινδυνεύουν από γενετική διάβρωση και η μακροχρόνια παύση της εκμετάλλευσης γεωργικών γαιών.

Αναφορές

Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, 2009. *Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-2013*, Τέταρτη Έκδοση, Ειδική Γραμματεία Προγραμματισμού και Εφαρμογών Γ'ΚΠΣ, Ελληνική Δημοκρατία (http://www.agrotikianaptixi.gr/Uploads/Files/rdp_4thv_10_6.pdf)

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-013, Μέτρο 112: "Εγκατάσταση νέων γεωργών" (<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?op=Metre&todo=Load&id=f66d6e86ad128c93>)

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-013, Μέτρο 2.1.1: "Ενισχύσεις για φυσικά μειονεκτήματα στους γεωργούς ορεινών περιοχών" (<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?op=Metre&todo=Load&id=8f2a580cb0f40eab>)

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-013, Μέτρο 2.1.4: "Γεωργό-περιβαλλοντικές ενισχύσεις" (<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?op=Metre&todo=Load&id=33c114d41730aeab>)

Πρόγραμμα Αγροτικής Ανάπτυξης της Ελλάδας 2007-013, Μέτρο 1.2.5: "Βελτίωση και ανάπτυξη της υποδομής που σχετίζεται με την προσαρμογή της γεωργίας και της δασοκομίας" (<http://www.agrotikianaptixi.gr/index.php?op=Metre&todo=Load&id=1c21b0912f1088c2>)